

Aktuality

Dôležité - Odporúčania pre obyvateľov - Civilná ochrana

Odporúčania pre obyvateľstvo v prípade vzniku mimoriadnej udalosti

Maximálna teplota

2. stupeň

Maximálna teplota vzduchu v rozpätí od (Teplota, > 35°C):

- a) vyhýbať sa pobytu na priamom slnku, najmä na poludnie a popoludní,
- b) nenechávať deti a zvieratá na priamom slnku, ani v stojacich automobiloch,
- c) dodržiavať pitný režim.

3. stupeň

Dlhodobé dosahovanie maximálnej teploty vzduchu v rozpätí od (Teplota, > 40°C):

- a) vyhýbať sa pobytu na priamom slnku, najmä na poludnie a popoludní,
- b) dodržiavať pitný režim,
- c) nenechávať deti a zvieratá na priamom slnku, ani v stojacich automobiloch,
- d) pri pobyte na priamom slnku používať ochranné prostriedky pred priamym slnečným žiarením (pokryvka hlavy, ochranné krémy, slnečné okuliare a pod.).

Minimálna teplota

2. stupeň

Dosiahnutie minimálnej teploty vzduchu (M_2 , < 20°C). Silný mráz:

- a) chrániť sa primerane teplým oblečením a obuvou,
- b) chrániť nekryté časti tela ochranným (mastným) krémom,
- c) vykonať primerané opatrenia na ochranu hospodárskych plodín pred prízemnými mrazmi.

3. stupeň

Minimálnej teploty vzduchu (M3, < 30°C). Veľmi silný mráz:

- a) urýchlene vyhľadať teplé miesta (obytné zariadenia),
- b) vykonať primerané opatrenia v priemysle na ochranu pred silnými mrazmi (zateplenie...),
- c) chrániť nekryté časti tela ochranným (mastným) krémom.

Vietor

2. stupeň

Výskyt silného vetra, ktorý dosiahne krátkodobo (v nárazoch) rýchlosť (V2, priemer > 20 m/s alebo nárazy > 25 m/s):

- a) nezdržiavať sa na voľných plochách,
- b) nezdržiavať sa pri labilných prekážkach,
- c) zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere,
- d) odložiť z dvorov voľne položené predmety,
- e) nepúšťať von deti,
- f) zabezpečiť domáce zvieratá,
- g) neparkovať pod stromami a pri chatrných budovách,
- h) s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi obmedziť jazdu po otvorených veterných plochách,
- i) zabezpečiť okná, skleníky, voľne uložené predmety, pozbierať sušiacu sa bielizeň,
- j) pri jazde automobilom znížiť rýchlosť jazdy.

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silného vetra, ktorý dosiahne krátkodobo (v nárazoch) rýchlosť (V3, priemer > 25 m/s alebo nárazy > 35 m/s):

- a) keď nie je nutné, nevychádzať z domu,
- b) nezdržiavať sa na voľných plochách,
- c) zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere,
- d) nepúšťať von deti,
- e) s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi nejazdiť po otvorených veterných plochách,
- f) zabezpečiť žeriavy.

Snehové jazyky a záveje

2. stupeň

Intenzívna tvorba snehových jazykov a závejov:

- a) vybaviť vozidlo zimnými technickými prostriedkami (zimné pneumatiky, snehové reťaze, vlečné lano, lopata a pod.),
- b) zabezpečiť sa komunikačnými prostriedkami (mobilný telefón, PDA, vysielaciačka a pod.) pre prípad núdze.

3. stupeň

Mimoriadne intenzívna tvorba snehových jazykov a závejov:

- a) obmedziť pohyb vo vonkajšom prostredí,
- b) obmedziť jazdu vozidlom a inými prostriedkami.

Sneženie

2. stupeň

Silné sneženie pri ktorom spadne S2, > 20 cm nového snehu za 12h:

- a) na horách sledovať a dodržiavať pokyny horskej služby,
- b) vybaviť vozidlo príslušnými technickými prostriedkami (zimné pneumatiky, snehové reťaze, vlečné lano, lopata a pod.),
- c) v prípade mokrého snehu a silného vetra obmedziť pohyb v lese a v blízkosti elektrických vedení.

3. stupeň

Mimoriadne silné sneženie pri ktorom spadne S3, > 30 cm nového snehu za 12h:

- a) obmedziť pobyt a pohyb (i dopravnými prostriedkami) v exteriéri.

Poľadovica

2. stupeň

Intenzívna tvorba poľadovice:

- a) obmedziť pobyt a pohyb (i dopravnými prostriedkami) v exteriéri,
- b) upraviť povrch chodníkov tak, aby umožňoval bezpečný pohyb.

3. stupeň

Mimoriadne intenzívna tvorba poľadovice:

- a) obmedziť pobyt a pohyb i dopravnými prostriedkami v exteriéri,
- b) upraviť povrch chodníkov tak, aby umožňoval bezpečný pohyb.

Búrky

2. stupeň

Výskyt silných búrok spojené prívalové zrážky s úhrnmi (BD2, >30mm za 1h) a nárazy vetra s rýchlosťou (BV2, >25m/s):

- a) nezdržiavať sa na voľných plochách,
- b) nezdržiavať sa pri labilných prekážkach,
- c) zatvoriť a zabezpečiť okná a dvere,
- d) odložiť z dvorov voľne položené predmety,
- e) zabezpečiť domáce zvieratá,
- f) neparkovať pod stromami a pri chatrných budovách,
- g) s ľahkými vozidlami a nenaloženými nákladnými automobilmi nejazdiť po otvorených veterných plochách,
- h) vo voľnej krajine pri búrke prečkať v automobile, alebo vyhľadať nižšie polohy (pozor na ich prípadné zatopenie),
- i) nezdržiavať sa pri vysokých stožiaroch alebo vysokých stromoch,
- j) opustiť vodné plochy, a priestory v blízkosti potokov a riek (aj vyschnutých korýt).

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silných búrok spojené s prívalovými zrážkami s úhrnom (BD3, 40 mm za 1h) a nárazmi vetra s rýchlosťou (BV3, >35 m/s):

- a) keď nemusíte, nevychádzať z domu,
- b) nepúšťať von deti,
- c) neparkovať pod stromami a pri chatrných budovách,
- d) nezdržiavať sa pri stožiaroch vysokého napätia alebo vysokých stromoch,
- e) opustiť vodné plochy, a priestory v blízkosti potokov a riek (aj vyschnutých korýt),
- f) zabezpečiť obydlie pred vniknutím vody.

Dážď

2. stupeň

Výskyt intenzívneho dažďa s úhrnom zrážok (D2, > 50mm za 12h):

v prípade kritického nedostatku času:

Zanechať akékoľvek činnosti a rýchlo sa odobrať na bezpečné (kopec, vyšší svah a pod.) alebo vopred určené miesto.

Pokiaľ máte dostatok času:

- a) vypnúť alebo uzatvoriť hlavné rozvody elektrického prúdu, vody a plynu,
- b) premiestniť vybavenie domácností do vyšších poschodí,
- c) uzatvoriť a utesniť všetky okná a otvory,
- d) pripraviť si vozidlo pre prípad nutnosti opustenia obydľia,
- e) pripraviť si lieky, dokumenty, vhodné ošatenie, trvanlivé potraviny a pitnú vodu na 2-3 dni,
- f) zobrať si nepremokavú obuv a odev,
- g) odstrániť látky, ktoré môžu v styku s vodou vyvolať chemickú reakciu (jedy, žieraviny, kyseliny a pod.),
- h) informovať svojich susedov,
- i) pripraviť evakuáciu zvierat,
- j) pripraviť si evakuačnú batožinu,
- k) opustiť vodné plochy a priestory v blízkosti potokov a riek (aj vyschnutých koryt).

3. stupeň

Výskyt intenzívneho dažďa s úhrnom (D3, > 70mm za12h):

- a) dodržiavať pokyny záchranných zložiek, orgánov samosprávy a štátnej správy, sledovať pokyny v hromadných informačných prostriedkoch,
- b) opustiť vodné plochy, a priestory v blízkosti potokov a riek (aj vyschnutých koryt),
- c) odstrániť látky, ktoré môžu v styku s vodou vyvolať chemickú reakciu (jedy, žieraviny, kyseliny a pod.),
- d) uzatvoriť a utesniť všetky okná a otvory,
- e) vypnúť alebo uzatvoriť hlavné rozvody elektrického prúdu, vody a plynu.

Hmla

2. stupeň

Výskyt silných hmiel s dohľadnosťou (H2, < 300m):

Ak viditeľnosť nepovoľuje ísť rýchlejšie ako 20 km/hod. a keď nie je možné rozoznať okraj cesty odstavte vozidlo. Na diaľniciach vyhľadajte najbližšie odpočívadlo a počkať kým sa hmla rozplynie.

3. stupeň

Výskyt mimoriadne silných hmiel (H3, < 100m):

Obmedziť jazdu vozidlom z bezpečnostných dôvodov.

ČO MÁ KAŽDÝ VEDIET V PRÍPADE OHROZENIA

Príručka pre obyvateľstvo

1. Dôležité telefónne čísla tiesňového volania
  - 1.1 Všeobecné zásady pri vyžadovaní pomoci
2. Všeobecné zásady činnosti pri ohrození
3. Varovanie obyvateľstva
  - 3.1 Čo robiť, keď zaznie siréna?
4. Činnosť v oblasti ohrozenia mimoriadnymi udalosťami s únikom nebezpečných látok
  - 4.1 V prípade úniku nebezpečnej látky (alebo pri použití chemických zbraní)
  - 4.2 V prípade úniku nebezpečnej biologickej látky
  - 4.3 V prípade úniku rádioaktívnej látky (alebo pri použití jadrových zbraní)
  - 4.4 Zásady správania sa pri dopravnej nehode vozidla prepravujúceho nebezpečnú látku
5. Činnosť v oblasti ohrozenia povodňami a záplavami
  - 5.1 Zásady správania sa pred ohrozením povodňami a záplavami
  - 5.2 Zásady správania sa v období povodní a záplav
  - 5.3 Zásady správania sa po povodniach a záplavách
6. Činnosť pri nutnosti urýchleného opustenia ohrozeného priestoru
7. Odporúčaná hmotnosť a zloženie úkrytovej a evakuačnej batožiny
8. Zásady správania sa v úkrytoch
9. Improvizovaná ochrana dýchacích ciest a povrchu tela
- 10 Zásady prvej pomoci

11. Informačné miesta, na ktoré sa môžete obrátiť v prípade vzniku mimoriadnej udalosti

ČO MÁ KAŽDÝ VEDIEŤ V PRÍPADE OHROZENIA

Ľudia si uvedomujú riziká, ktoré ohrozujú ich život, zdravie alebo ich majetok až vtedy, keď sú priamymi účastníkmi havárií, živelných pohrôm alebo katastrof. Dôsledky takýchto mimoriadnych udalostí potvrdzujú, že neznalosť vhodného reagovania na vzniknutú situáciu alebo jej podceňovanie spolu s panikou znásobujú straty na životoch a zvyšujú počet zdravotných poškodení ľudí. I keď jednotlivec pri mimoriadnej udalosti nemôže zvrátiť beh udalostí, môže vhodnou voľbou správania výrazne znížiť dopad jej následkov vo svojom okolí.

Cieľom tejto pomôcky je poskytnúť informácie o tom, ako reagovať na vznik mimoriadnej udalosti, čo robiť, keď je ohrozený život a zdravie, alebo ako postupovať, keď je ohrozený majetok.

1 DÔLEŽITÉ TELEFÓNNE ČÍSLA TIESŇOVÉHO VOLANIA

Ak ste v ohrození života alebo zdravia, ak je ohrozený váš majetok, alebo ste účastníkom mimoriadnej udalosti, pri ktorej je ohrozený život, zdravie alebo majetok iných občanov, dožadujte sa poskytnutia pomoci na nasledujúcich telefónnych číslach tiesňového volania:

v prípade požiaru, dopravnej nehody, ohrozenia následkom živelných pohrôm a iných mimoriadnych udalostí volajte
150 Hasičský a záchranný zbor

v prípade ohrozenia života a zdravia volajte
155 Zdravotnú záchrannú službu

v prípade ohrozenia následkom trestnej činnosti alebo jej oznámenia
158 (159) Políciu (Obecnú políciu)

Od 1. júla 2003 je v platnosti jednotné číslo tiesňového volania
112 – Integrovaný záchranný systém

1.1 VŠEOBECNÉ ZÁSADY PRI VYŽADOVANÍ POMOCI

Ak vyžadujete pomoc v tiesni, alebo pri oznamovaní správy o mimoriadnej udalosti uvedte:

- svoje meno a číslo telefónu, z ktorého telefonujete,
- druh udalosti (požiar, dopravná nehoda, povodeň, trestný čin a pod.),
- rozsah udalosti (požiar domu, bytu, lesa, ohrozenie života viacerých osôb, zaplavenie cesty, poľa, obce, a pod.),
- miesto udalosti,
- ak je na miesto udalosti sťažený prístup, uveďte spôsob prístupu, smer, odkiaľ je možné miesto udalosti dosiahnuť a druh prístupovej cesty (súkromná cesta, poľná cesta a pod.).

Po ukončení hovoru počkajte na spätné volanie operátora príslušnej záchranej služby alebo polície.

2 VŠEOBECNÉ ZÁSADY ČINNOSTI PRI OHROZENÍ

- Uvedomte si, že najväčšiu hodnotu má ľudský život a zdravie a až potom záchrana majetku.
- Pamätajte na sebaochranu, poskytnutie prvej pomoci a vzájomnej pomoci v tiesni.
- Rešpektujte informácie poskytované prostredníctvom rozhlasu a televízie.
- Nerozširujte poplašné a neoverené správy.
- Nepodceňujte vzniknutú situáciu a zachovajte rozvahu.
- Netelefonujte zbytočne, aby ste počas mimoriadnej situácie nepreťažovali telefónnu sieť.
- Pomáhajte ostatným, najmä starým, chorým a bezvládnym ľuďom, postarajte sa o deti.
- Dodržiavajte pokyny pracovníkov civilnej ochrany a ďalších záchranných zložiek, orgánov štátnej správy a samosprávy.

Čo je ohrozenie?

Ohrozenie je obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.

Čo je mimoriadna udalosť?

Mimoriadnou udalosťou sa rozumie živelná pohroma, havária alebo katastrofa, ktorá ohrozuje život, zdravie alebo majetok.

Čo je mimoriadna situácia?

Mimoriadnou situáciou sa rozumie obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo na majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva a počas ktorej sú vykonávané opatrenia na znižovanie rizík ohrozenia alebo postupy a činnosti na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Mimoriadna situácia sa vyhlasuje a odvoláva prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

3 VAROVANIE OBYVATEĽSTVA

Varovanie obyvateľstva je jedno z najdôležitejších opatrení civilnej ochrany. Varovanie je vykonávané varovnými signálmi uskutočňovanými prostredníctvom sirén. Varovné signály sú následne dopĺňané hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Ak zaznie varovný signál:

- nastáva mimoriadna situácia,
- podľa tónu signálu a dĺžky jeho trvania zistíte, pred čím vás varuje,
- počúvajte následnú hovorenú informáciu vysielanú rozhlasom, televíziou alebo hlásením obecného (mestského) rozhlasu.

Varovný signál **VŠEOBECNÉ OHROZENIE**

Varovanie obyvateľstva pri ohrození alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti:

2 – minútový kolísavý tón sirén

Kolísavým tónom sirén v trvaní 2 minút sa počas vojnového stavu a počas vojny vyhlasuje aj ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu. Slovná informácia pri takomto ohrození obsahuje vymedzenia územia, pre ktoré je ohrozenie vyhlásené a výraz "VZDUŠNÝ POPLACH"

Varovný signál **OHROZENIE VODOU**

Varovanie obyvateľstva pri ohrození ničivými účinkami vody: **6 – minútový stály tón sirén**

Signál **KONIEC OHROZENIA**

Koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti

2 – minútový stály tón sirén bez opakovania

! POZOR !

Každý druhý piatok v mesiaci sa o 12.00 hod. preskúšava prevádzkyschopnosť systémov varovania dvojminútovým stálym tónom sirén. O pravidelnom preskúšaní funkčnosti sirén a o ďalších skúškach mimo tohto termínu informujú rozhlas, televízia a tlač !

3.1 ČO ROBIŤ, KEĎ ZAZNIE SIRÉNA?

(mimo doby pravidelného preskúšania)

- .. Pri pobyte mimo budovu - vyhľadajte čo najrýchlejšie úkryt, poprípade vstúpte do najbližšej budovy.
- .. Ak sa nachádzate v domácnosti - zhromaždite celú rodinu a byt neopúšťajte.
- .. Nesnažte sa vyzdvihnúť deti zo škôl a predškolských zariadení, bude o ne postarané.
- .. Vytvorte izolovaný uzavretý priestor - uzavrite a utesnite okná, dvere a vetráky, odstavte klimatizáciu (netesnosti prelepte páskou, väčšie netesnosti môžete utesniť tkanivami namočenými vo vode s rozpustenými saponátmi).
Uzavretím priestoru znížite pravdepodobnosť vlastného ohrozenia.
- .. Uhasťte otvorený oheň a iné spaľovacie zariadenia.
- .. Sledujte vysielanie rozhlasu a televízie a riad'te sa podľa vysielaných pokynov.
- .. Telefonujte len v súrnom prípade, nezaťažujte telefónne linky, najmä nevolajte čísla tiesňového volania.
- .. Postarajte sa o domáce a hospodárske zvieratá.
- .. Čakajte doma na ďalšie pokyny.

POZNÁMKA:

Presvedčte sa, či vo vašej blízkosti nie sú ohrození starí ľudia, chorí, neschopní pohybu. Postarajte sa o deti bez dozoru! Pri akejkoľvek činnosti zachovávajte pokoj a rozvahu!

1 ČINNOSŤ V OBLASTI OHROZENEJ ÚNIKOM NEBEZPEČNÝCH LÁTOK

Nebezpečné látky sú prírodné alebo syntetické látky, ktoré svojimi chemickými, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami samostatne alebo v kombinácii môžu spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku. Všeobecne pod nebezpečnými látkami rozumieme chemické, rádioaktívne alebo biologické látky.

Únik nebezpečných látok môže byť spôsobený deštrukciou stacionárneho zdroja nebezpečnej látky (výrobné zariadenie, sklad, zariadenie využívajúce nebezpečnú látku ako médium napr. chladiarenské zariadenie) alebo z mobilného zdroja pri preprave nebezpečnej látky (autá alebo železničné vagóny určené na prepravu nebezpečných látok).

Ohrozenie nebezpečnými látkami môže byť spôsobené aj teroristickým útokom.

1.1 V PRÍPADE ÚNIKU NEBEZPEČNEJ CHEMICKEJ LÁTKY

(alebo pri použití chemických zbraní)

Nebezpečné chemické látky spôsobujú poškodenie centrálného nervového systému, dýchacích orgánov, zažívacieho traktu, poškodenie kože, alebo narušujú metabolizmus postihnutého. V prípade havárie spojenej s únikom nebezpečných chemických látok pôsobia na okolie v podobe plynu alebo výparov. V prípade teroristického útoku môžu byť použité vo forme aerosólov alebo plynu, prípadne môžu byť použité na zamorenie vodných zdrojov.

Ked' zaznie varovný signál sirény:

pri pobyte v budove

- zostaňte vo vnútri, prípadne sa ukryte v úkryte (ak je dostupný),
- vytvorte izolovaný uzavretý priestor - uzavrite a utesnite okná, dvere, vetráky, odstavte klimatizáciu,
- pripravte si improvizovanú ochranu dýchacích ciest, očí a odkrytých častí tela,
- zapnite rozhlas, televíziu a sledujte vysielanie,
- riad'te sa podľa vysielaných pokynov, nepodceňujte riziko,
- pripravte si evakuačnú batožinu,
- telefonujte len v súrnom prípade, nezaťažujte telefónne linky,
- poskytnite pomoc chorým, postihnutým osobám, osobám neschopným pohybu, starším osobám, postarajte sa o deti bez dozoru,
- zachovávajúte rozvahu a pokoj,
- budovu opustíte len na pokyn.

Ked' zaznie varovný signál sirény:

pri pobyte mimo budovu

- zachovajte rozvahu, zorientujte sa podľa situácie a rozhodnite sa pre opustenie priestoru ohrozeného nebezpečnou chemickou látkou,
- vaše rozhodnutie je závislé od smeru vetra šíriaceho nebezpečnú látku zo zdroja úniku a vašej polohy; ak sa nachádzate v smere vetra a ste v časovej tiesni, okamžite vyhľadajte úkrytie v budovách a postupujte ako pri pobyte v budove.

1.2 V PRÍPADE ÚNIKU NEBEZPEČNEJ CHEMICKEJ LÁTKY

(alebo pri použití chemických zbraní)

Bakteriologické (biologické) nebezpečné látky môžu byť použité vo forme aerosólu (baktérie, vírusy) vytvoreného v ovzduší alebo uzatvorenom priestore priamo alebo prostredníctvom vetracích zariadení, vypustením infikovaného hmyzu (vši, blchy, muchy a podobne), infikovaním vodných zdrojov, potravín, alebo krmovín. Postihnutý použitie biologických prostriedkov spravidla nezistí ihneď po ich použití. Pri podozrení ich použitia sa výskyt zisťuje odberom vzoriek a následnou mikrobiologickou analýzou.

Pri podozrení z úniku alebo pri úniku biologickej látky resp. pri použití biologických prostriedkov postupujte tak, ako pri úniku nebezpečnej chemickej látky.

Zvlášť treba:

- dôsledne dodržiavať karanténne hygienické, protiepidemické a protiepzootické opatrenia,
- sledovať informácie o situácii poskytované miestnou samosprávou,
- pravidelne kontrolovať telesnú teplotu,
- hlásiť podozrenie z ochorenia, alebo zvýšený výskyt ochorení osôb a zvierat orgánom obce alebo spádovému zdravotníckemu zariadeniu, prípadne orgánom civilnej ochrany,
- obmedzovať pohyb mimo budovu a budovu opúšťať iba na nevyhnutný čas (napríklad nákup základných životných potrieb),
- priebežne uskutočňovať v rámci svojich možností dezinfekciu vo svojich bytoch a v domoch.

Pri vyhlásení karantény platí zákaz zhromažďovania osôb a zákaz voľného pohybu mimo uzatvorených priestorov bez nasadených ochranných prostriedkov.

1.3 V PRÍPADE ÚNIKU RÁDIOAKTÍVNEJ LÁTKY

(alebo pri použití jadrových zbraní)

- Čo najskôr sa ukryte v uzavretej miestnosti (najlepšie v pivničných priestoroch),

- · pokiaľ ste mohli prísť do styku s rádioaktívnymi látkami v čase, než ste sa stačili ukryť, potom:
  - pred vstupom do budovy kontaminovaný vrchný odev a obuv odložte do neprievzdušného obalu a nepoužívajte ich,
  - dôkladne si umyte ruky, tvár a vlasy, vypláchnite si oči, ústa, vyčistite si nos a uši,
  - ak je to možné, osprchujte sa a vymeňte si bielizeň,
- · uzavrite a utesnite okná a dvere, vypnite ventilačné a klimatizačné zariadenia,
- · sledujte správy v hromadných informačných prostriedkoch,
- · pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
- · jódové prípravky použite po obdržaní varovného signálu o vzniku radiačnej havárie atómovej elektrárne. Dávkovanie a spôsob použitia je uvedený v návode na krabičke alebo v informačnom letáčku),
- · zabezpečte svoje potraviny a zásoby vody pred možnou kontamináciou uložením do obalov, chladničky, mrazničky alebo komory. Nepoužívajte nechránené potraviny, ovocie a zeleninu,
- · pripravte si evakuačnú batožinu,
- · čakajte na ďalšie pokyny,
- · postarajte sa o hospodárske zvieratá
  - zatvorte ich a dajte im zásobu krmovín a vody na dva dni,
  - zásoby krmiva a vody zabezpečte pred kontamináciou prekrytím plachtou alebo fóliou z plastu a pod.

1.4 ZÁSADY SPRÁVANIA SA PRI DOPRAVNEJ NEHODE VOZIDLA PREPRAVUJÚCEHO NEBEZPEČNÚ LÁTKU

Ak ste účastníkom dopravnej nehody, pri ktorej došlo k úniku nebezpečnej látky:

- · odstavte vozidlo, podľa možností mimo dosah pôsobenia nebezpečnej látky tak, aby zostala zachovaná priepustnosť komunikácie pre príchod záchranných zložiek,
- · ak ste sa neočakávane ocitli v dosahu pôsobenia nebezpečnej látky zastavte motor vozidla a urýchlene opustite zamorený priestor, chráňte si dýchacie cesty vreckovkou,
- · bez ohrozenia vlastného života zistite, čo sa stalo, v žiadnom prípade sa nepribližujte k havarovanému dopravnému prostriedku,
- · oznámte nehodu hasičskej a záchrannej službe, zdravotnej záchrannej službe alebo polícii,
- · nedotýkajte sa nebezpečnej látky ani predmetov, ktoré by mohli byť ňou kontaminované,

•• po príchode záchranných zložiek sa riad'te pokynmi veliteľa zásahu alebo polície.

VŽDY PLATÍ !!!

Ochranná maska a akákoľvek náhrada, slúži iba na únik z ohrozeného priestoru.

Nebezpečná látka sa pri úniku šíri v smere vetra.

Únik z ohrozeného priestoru voľte kolmo na smer vetra.

2 ČINNOSŤ V OBLASTI OHROZENIA POVODŇAMI A ZÁPLAVAMI

O povodniach a záplavách hovoríme vtedy, keď sa zvýšia hladiny vodných tokov, voda vystúpi zo svojich korýt a zaplaví príľahlé územie.

5.1 ZÁSADY SPRÁVANIA SA PRED OHROZENÍM POVODŇAMI A ZÁPLAVAMI

- Vytipujte si bezpečné miesto, ktoré nebude zaplavené vodou,
- hodnotné veci zo suterénov, prízemných priestorov a garáží umiestnite do vyššieho poschodia,
- pripravte si vrecia s pieskom na utesnenie nízko položených dverí a okien,
- pripravte si trvanlivé potraviny a pitnú vodu na 2-3 dni,
- ak ste vlastníkom osobného automobilu, pripravte ho na použitie,
- pripravte sa na evakuáciu osôb, zvierat,
- upevnite veci, ktoré by mohla odniesť voda,
- pripravte si evakuačnú batožinu.

5.2 ZÁSADY SPRÁVANIA SA V OBDOBÍ POVODŇÍ A ZÁPLAV

- Opustite ohrozený priestor,
- netelefonujte, len v prípade tiesňového volania,
- v prípade vyhlásenia evakuácie dodržujte zásady pre opustenie ohrozeného priestoru, rešpektujte pokyny členov evakuačnej komisie,

- “ v prípade časovej tiesne sa okamžite presuňte na vytipované miesto, ktoré nebude zaplavené vodou,
- “ nešírte paniku a nerozširujte neoverené správy.

5.3 ZÁSADY SPRÁVANIA SA PO POVODNIACH A ZÁPLAVÁCH

- “ Nechajte si skontrolovať stav obydli (statická narušenosť, obývatel'nosť), rozvody energií (plyn, elektrická energia), stav kanalizácie a rozvod vody.
- “ Zabezpečte likvidáciu uhynutých zvierat, poškodených potravín, poľnohospodárskych plodín zasiahnutých vodou - riad'te sa pokynmi hygienika.
- “ Informujte sa o miestach humanitárnej pomoci.
- “ Kontaktujte príslušné poisťovne ohľadom náhrady škôd.

3 ČINNOSŤ PRI NUTNOSTI URÝCHLENÉHO OPUSTENIA OHROZENÉHO PRIESTORU

V prípade, ak musíte rýchlo opustiť priestor ohrozenia, alebo sa nachádzate v uzatvorených priestoroch, vykonajte nasledovné opatrenia:

- “ Uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny.
- “ Pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci (doklady, cenné veci malých rozmerov, lieky a pod.).
- “ Uzamknite byt.
- “ Presvedčte sa , či vaši susedia vedia o vzniknutej situácii.
- “ V prípade, ak sa vo vašom okolí nachádzajú deti bez dozoru, starí alebo nevládni ľudia – pomôžte im.
- “ Sledujte rozhlas, televíziu, miestny rozhlas atď., kde sa dozviete informácie o možnom ohrození.
- “ Dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu.
- “ Použite prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela.
- “ Priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možnosti kolmo na smer vetra.
- “ Vždy zachovávajte rozvahu!

4 ODPORÚČANÁ HMOTNOSŤ A ZLOŽENIE ÚKRYTOVEJ A EVAKUAČNEJ BATOŽINY

Odporúčaná hmotnosť úkrytovej batožiny: 10 - 15 kg

Odporúčaná hmotnosť evakuačnej batožiny: do 25 kg pre deti a do 50 kg pre dospelých

Čo vám nemá chýbať v batožine?

- .. osobné doklady, dôležité dokumenty, peniaze, cennosti malých rozmerov,
- .. osobné lieky, vitamíny a nevyhnutné zdravotnícke potreby,
- .. základné trvanlivé potraviny a nápoje v nepriepustných obaloch na 2-3 dni,
- .. predmety osobnej hygieny a dennej potreby,
- .. náhradná bielizeň, odev, obuv, nepremokavý plášť,
- .. prikrývka, spací vak,
- .. vrecková lampa, sviečka a zápalky,
- .. ďalšie nevyhnutné osobné veci podľa potreby a uváženia (mobilný telefón),
- .. pre deti nezabudnite pribalit hračku.

Zoznam vecí, ktoré je zakázané brať do úkrytu:

- .. zbrane všetkého druhu, alkohol a iné návykové látky, zapáchajúce a ľahko zápalné látky,
- .. objemné predmety, kočky, periny a pod.,
- .. domáce zvieratá, psy, mačky a iné,
- .. zapalovače, cigarety, ponorné variče, jedlá podliehajúce rýchlemu znehodnoteniu.

5 ZÁSADY SPRÁVANIA SA V ÚKRYTOCH

- .. Správajte sa zodpovedne a riad'te sa úkrytovým poriadkom, dbajte na pokyny obsluhy úkrytu,
- .. neplytvajte vodou a potravinami,
- .. udržiujte čistotu a poriadok,
- .. nepohybujte sa zbytočne po úkryte a nehovorte hlasno,
- .. správajte sa pokojne, vzájomne si pomáhajte,
- .. nefajčite, nepoužívajte otvorený oheň a elektrické spotrebiče.

6 IMPROVI ZOVANÁ OCHRANA DÝCHACÍCH CIEST A POVRCHU TELA

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú určené na ochranu dýchacích ciest a očí, ak neboli vydané ochranné masky a prostriedky na ochranu povrchu tela.

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sa používajú najmä pri:

- presune osôb do úkrytov,
- úniku z priestoru zamoreného nebezpečnou látkou,
- prekonávaní zamoreného priestoru,
- evakuácii obyvateľstva.

Ochrana hlavy

Odporúča sa použiť čiapky, šatky, šály, cez ktoré je vhodné natiehnúť kapucňu, prípadne nasadiť ochrannú prilbu (najlepšie cyklistickú, pracovnú, lyžiarsku a podobne). Najvhodnejším spôsobom ochrany úst a nosa je prekrytie týchto častí kusom flanelovej tkaniny alebo froté uterákom mierne navlhčeným vo vode, vodnom roztoku sódy alebo kyseliny citrónovej. Oči chránime okuliarmi uzavretého typu (potápačské, plavecké, lyžiarske a podobne). Vetracie prieduchy na okuliaroch prelepíme lepiacou páskou.

Ochrana trupu

Všeobecne platí zásada, že každý druh odevu poskytuje určitú mieru ochrany, pričom väčší počet vrstiev zvyšuje koeficient ochrany. Na ochranu môžete použiť dlhé zimné kabáty, bundy, nohavice, kombinézy, šuštiakové športové súpravy. Použité ochranné odevy je nutné dostatočne utesniť na krku, rukávoch a nohaviciach. Netesnené zapínanie a rôzne nežiaduce trhliny v odevy je nutné prelepiť lepiacou páskou. Ku všetkým ochranným odevom je vhodné použiť nepremokavý plášť (napr. plášť do dažďa) alebo plachtu prehodenú cez hlavu.

Ochrana rúk a nôh

Veľmi dobrým ochranným prostriedkom rúk sú gumené rukavice. Pre ochranu nôh sú najvhodnejšie gumené a kožené čizmy, kožené vysoké topánky. Pri použití nízkych topánok je vhodné zhotoviť si návleky z igelitových vrecúšok alebo tašiek.

Pri použití improvizovanej ochrany je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- celý povrch tela musí byť zakrytý,
- všetky ochranné prostriedky je nutné čo najlepšie utesniť,
- na dosiahnutie vyšších ochranných účinkov kombinujte viac ochranných prostriedkov, alebo použite odev v niekoľkých vrstvách.

7 ZÁSADY PRVEJ POMOCI

PRVÁ POMOC

je súbor jednoduchých opatrení, ktoré môžu byť použité v každom čase, na každom mieste a ktoré môžu:

- zachrániť život,
- zabrániť zhoršeniu zdravotného stavu,
- urýchliť zotavenie.

Ako postupovať?

- Bez ohrozenia vlastného života zistíte, čo sa stalo,
- ako prvého vždy ošetríte najviac postihnutého,
- zabezpečíte privolanie sanitky, lekára, alebo dopravu zraneného do zdravotníckeho zariadenia.

Ako poskytnúť prvú pomoc?

- Zastavte život ohrozujúce krvácanie,
- pri bezvedomí – zaistíte voľnosť dýchacích ciest,
- pri zástave dýchania – poskytnite umelé dýchanie,
- pri zástave srdca – poskytnite nepriamu masáž srdca,
- venujte pozornosť protišokovým opatreniam.

P a m ä t a j t e !

- Nepotrebuje osobitné vybavenie – improvizujte,
- nepreceňujte svoje sily, neohrozte samého seba,
- nehýbte s postihnutým viac, ako je nevyhnutné!

8 INFORMAČNÉ MIESTA, NA KTORÉ SA MOŽETE OBRÁTIŤ V PRÍPADE VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI

(Zamestnávateľ

(Obecný úrad

(Obvodný úrad, odbor civilnej ochrany a obrany obyvateľstva (OÚ O COO)

(Krajský úrad, odbor civilnej ochrany a obrany obyvateľstva (KÚ O COO)

OCHRANA OBYVATEĽSTVA PRED MOŽNÝMI NÁSLEDKAMI BIOTERORIZMU A CHEMICKÉHO TERORIZMU

INFORMAČNÝ LETÁK PRE OCHRANU OBYVATEĽSTVA SR

Vážený obyvateľ Slovenskej republiky,

tento informačný leták Vám poskytuje základnú informáciu o ochrane pred možnými následkami bioterorizmu a chemického terorizmu, to znamená zámerného (teroristického) použitia bakteriologických (biologických) zbraní a chemických zbraní na našom území. Ich ničivou zložkou sú biologické prostriedky a toxické chemické látky.

Podnetom pre vypracovanie letáka bol po teroristických útokoch na USA v septembri 2001 hromadný celosvetový výskyt stoviek poštových zásielok podozrivých z kontaminácie pôvodcom smrteľne nebezpečného ochorenia antraxu, ako aj medzinárodná situácia spôsobená rizikom globálneho rozšírenia a použitia bakteriologických (biologických) zbraní a chemických zbraní. Vám poskytnutý leták je konkrétnou odpoveďou na situáciu pre zabezpečenie adekvátnej ochrany obyvateľstva.

Významným podnetom je aj nízka pozornosť obyvateľov riziku ohrozenia, ktoré si uvedomujú na svoju škodu až po napadnutí. Skúsenosti potvrdzujú, že straty na životoch a prípady poškodenia zdravia sa mnohonásobujú podceňovaním vlastnej pripravenosti, neznalosťou činnosti a podľahnutím panike v období krízovej situácie.

Obyvateľ nemôže ako jednotlivec otočiť vývoj krízovej situácie naspäť, ale nie je bezmocný. Použitím znalostí získaných v rámci prevencie môže výrazne znížiť závažné následky teroristického napadnutia zbraňami hromadného ničenia. Prevencia bola, je a bude dôležitejšia a mnohokrát lacnejšia, ako odstraňovanie uvedených následkov.

Leták bol zostavený so zámerom vzbudiť Váš stály záujem o pôsobiacie riziká ohrozenia života, zdravia a majetku v okolí miesta trvalého bydliska a pracoviska, zvýšiť Vašu pripravenosť v uvedenej oblasti preventívnymi opatreniami, napomôcť Vám osvojiť si postupy zisťovania príznakov použitia uvedených druhov zbraní hromadného ničenia a odporučiť Vám činnosti na ochranu života a zdravia seba, rodiny, spoluzamestnancov a spoluobyvateľov vo Vašom najbližšom okolí.

Umožňuje Vám lepšie uplatniť ústavou zaručené právo na ochranu života, zdravia alebo majetku. Bez dôsledného uvedenia do života by však aj obsahovo najdokonalejší informačný leták zostal „papierovým tigrom“. Je v ľudskej povahe, že obyvateľ našej Slovenskej republiky zmení svoje zaužívané, ľahostajné

správanie sa iba vtedy, keď uvidí prínos z rešpektovania odporúčaných pokynov z informačného letáka, prípadne zaplatí často vysokú cenu za ich nerešpektovanie.

Na záver Vám, vážený obyvateľ, prajem úspešné osvojenie si predložených informácií. Tento leták uložte na prístupnom mieste pre použitie v prípade potreby.

1. Možné varianty ohrozenia obyvateľstva bioterorizmom a chemickým terorizmom:

- a) bioterorizmom a chemickým terorizmom - použitím aerosólov z lietadiel a balónov v priestoroch vysokej koncentrácie obyvateľstva (prírodné kiná, amfiteátre, futbalové štadióny, dopravné uzly, obytné štvrte), pričom aerosóly sú jemne rozptýlené častičky nebezpečnej látky napríklad vo vzduchu, šíriace sa ako hmla a oblak v smere prízemného výškového vetra na desiatky kilometrov,
- b) bioterorizmom a chemickým terorizmom - použitím aerosólov, vznikajúcich výbuchmi biologickej a chemickej munície, v priestoroch hromadného pobytu obyvateľstva (futbalové a zimné štadióny, športové haly, kiná, divadlá, amfiteátre, výškové budovy, nákupné centrá, dopravné uzly),
- c) bioterorizmom - použitím prenášačov pôvodcov hromadných, najmä prenosných ochorení (hmyzu a hlodavcov, divo žijúcich zvierat) v zariadeniach na hromadné zásobovanie obyvateľstva (obilných silách, veľkoskladoch potravín a krmív, hračiek a iných tovarov a vo veľkopredajniach),
- d) bioterorizmom a chemickým terorizmom - nasadením špeciálne vycvičených teroristov v objektoch a zariadeniach na hromadné zásobovanie obyvateľstva (vodojemy, vodné zdroje, obilné silá, veľkosklady potravín a krmív, hračiek a iných tovarov),

CHEMICKÉ AEROSÓLY ŽIVÍ PRENÁŠAČI BIOLOGICKÉ AEROSÓLY

rozstrekovacie zariadenia

aerosólové generátory

balóny (aerostaty)

mínometná chemická munícia

chemické fugasy (pozemné chemické míny)

chemické granáty a rakety hmyz

hlodavce

hovádzí dobytok

divo žijúce

zvieratá (jelenia, srnčia, diviачia a zajačia zver)

aerosólové generátory, biologická munícia

PŔOVODCOVIA HROMADNÝCH, NAJMĀ PRENOSNÝCH OCHORENÍ v kvapalnom, práškovitom skupenstve a vo forme pást

TOXICKÉ CHEMICKÉ LĀTKY (DIVERZNÉ JEDY) v kvapalnom, plynnom a práškovitom skupenstve tuby a ampuly listy a balíky vrecká, krabice, vrecia injekcie

tuby, ampuly, injekcie a iné diverzné prostriedky kontaminované predmety, potraviny, voda, nápoje a krmivo

2

Pri riziku teroristického napadnutia alebo po jeho uskutočnení vzniká krízová situácia a pri jej nepriaznivom vývoji môže prezident na návrh vlády vyhlásiť výnimočný stav na obdobie maximálne 60 dní, s možným predĺžením o 30 dní.

2. Príznaky bioterorizmu a chemického terorizmu:

- možno počuť a vidieť tlmené, neostré výbuchy biologickej a chemickej munície (bômb, rakiet, mín, fugasov a granátov) so vznikom belavého oblaku aerosólu, šíriaceho sa v smere prízemného vetra,

- šíri sa belavý oblak aerosólu za lietadlom a balónom v smere prízemného vetra a kopíruje povrch terénu v hladine 5-10 m - pri biologickom aerosóle sa viditeľnosť rýchlo stráca, pri chemickom aerosóle viditeľnosť oblaku zotráva,

50-200 m 5-10 m

200 - 500 m

- na teréne porastenom vegetáciou a rôznych materiáloch sú viditeľné drobné olejovité kvapky, jemný poprašok, črepiny munície, časti zariadení na vytváranie aerosólu, kontajnerov a iných obalov,

- je zjavné náhle plošné poškodenie a zničenie vegetácie (zmena farby, uschnutie),

- prítomné sú napučené a lepkavé škrvny, zvrásnenie povrchov plastových fólií a papiera, sú viditeľné stopy po kvapkách na povrchu suchých sypkých materiálov (múky, pôdy, pilín, piesku),

- pozorovateľné sú masťné škrvny na vodnej hladine, často s dúhovým zafarbením,

- v teréne sa vyskytuje v nezvyklom množstve a ročnej dobe hmyz aj neznámych druhov (vši, blchy, muchy, kliešte), zdochliny hlodavcov, predmety, časti obalov s neznámym účelom,

- nenachádzajú sa bežné drobné organizmy (dafnie, larvy a pod.) v riekach, potokoch a rybníkoch,

- v priestoroch s možným hromadným ohrozením obyvateľstva (vodojemy, úpravne vody, veľkosklady, vzduchotechnika výškových budov, športových hál, zimných

štadiónov, dopravné uzly) sa pohybujú podozrivé osoby s neznámym vybavením (napr. zvláštnymi prepravnými obalmi) a nejasnými úmyslami,

- šíria sa, náhle a bez zjavnej príčiny, hromadné prenosné ochorenia medzi obyvateľmi a zvieratami, prejavujú sa príznaky otravy (intoxikácie), vznikajú hromadné úmrtia obyvateľov, úhyn zvierat a hromadné poškodenia zdravia.

3

3. Varovanie obyvateľstva

V prípade ohrozenia obyvateľstva následkami bioterorizmu a chemického terorizmu bude vyhlásený nasledovný varovný signál:

1. Varovný signál VŠEOBECNÉ OHROZENIE dvojminútovým kolísavým tónom sirén - pri ohrození alebo pri vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia jej následkov - obdržite následnú hovorenú informáciu - „biologický poplach“ alebo „chemický poplach“.

Po ukončení ohrozenia:

2. Signál KONIEC OHROZENIA dvojminútovým stálym tónom sirén bez opakovania - koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti .

Varovný signál sirény môžete počuť aj pri preskúšaní prevádzkyschopnosti systémov varovania obyvateľstva vždy v druhý piatok v mesiaci o 12,00 hod. O tomto a ďalších skúškach informujú rozhlas, televízia a periodiká.

4. Ochrana obyvateľstva

a) prevencia

osvojiť si vedomosti a odporúčané praktické návody na ochranu života a zdravia z informačných letákov, príručiek, metodických pokynov, publikácií, relácií verejno-právnej televízie a rozhlasu, relácií regionálnych televízií a rozhlasov, článkov v periodikách a pod.,

zúčastňovať sa na príprave obyvateľstva na sebaochranu a vzájomnú pomoc, ako aj poskytovanie prvej predlekárskej pomoci, organizovanej okresným úradom, obcou a zamestnávateľom,

naučiť sa včas a bezpečne rozpoznávať príznaky možného teroristického použitia zbraní hromadného ničenia,

pripraviť si vopred:

materiály potrebné na prežitie do úkrytovej a evakuačnej batožiny,

zásobu vody a trvanlivých potravín v nepriepustných obaloch (plast, kov, sklo) minimálne na tri dni,

materiály na vyhotovenie improvizovaných prostriedkov individuálnej ochrany dýchacích orgánov (vodu sajúce tkaniny - vlna, bavlna a i.) a kože (impregno – vané materiály),

teplomer na meranie telesnej teploty,

vodu sajúce a iné materiály na utesnenie úkrytovej miestnosti (tkaniny, samolepiaca páska, gáza, vata, molitan, noviny a pod.),

chemikálie na navlhčenie tesniacich materiálov a improvizovaných prostriedkov individuálnej ochrany (SAVO, DOMESTOS, ocot, kyselina citrónová, sóda

bikarbóna, Septonex, formalín, hypermangán, hydrogén),

☒ širokospektrálne antibiotiká (napr. penicilín, amoxicilín, doxycyklín,

tetracyklín, streptomycín, ciprofloxacín) na prípadné užitie dávky 500 mg pri prvotných akútnych príznakoch ochorenia, s opakovaním po 8-10 hod.

4

b) činnosť v prípade teroristického napadnutia

- zachovať pokoj a rozvahu, nešíriť paniku a napomáhať jej zamedzeniu,
- improvizovane si chrániť dýchacie orgány vlhkou tkaninou, zadržať dych a opustiť urýchlene ohrozený priestor kolmo na navlhčeným ukazovákem zistený smer prichádzajúceho prízemného vetra po schodnom teréne a ukryť sa vo vhodnej budove (podľa možnosti s viac ako 3 poschodiami),
- sledovať vysielanie verejno-právnej televízie a rozhlasu, regionálnych televízií a rozhlasov a obecného rozhlasu o vývoji krízovej situácie,
- plniť pokyny vydané oprávnenými orgánmi (starosta obce, primátor mesta, veliteľ zásahu, prednosta okresného úradu),
- vyhotoviť si improvizované prostriedky na ochranu dýchacích orgánov, očí a kože z vlastných odevných súčiastok a pomôcok,
- zo zásoby domácich chemikálií si pripraviť roztoky na navlhčenie materiálov na utesnenie úkrytovej miestnosti a improvizovaných prostriedkov individuálnej ochrany,
- utesniť okná, dvere a vetracie otvory v miestnosti pre ukrytie materiálmi navlhčenými v pripravených neutralizačných roztokoch,
- zbytočne netelefónovať, okrem súrnych prípadov (iba v tiesni),
- poskytnúť pomoc susedom (najmä deťom, tehotným ženám, prestárlym, chorým a bezvládnym osobám) a spoluzamestnancom,
- dodržiavať nariadené hygienické, protiepidemické opatrenia a protiepzootické opatrenia, režimy observácie (sledovania zdravotného stavu) a karantény (po potvrdení šírenia pôvodcu zvlášť nebezpečného ochorenia),
- priebežne merať a zaznamenávať telesnú teplotu u rodinných príslušníkov a nevládných susedov, prípadne u zvierat, včas nahlasovať zdravotníckemu zariadeniu zvýšený výskyt ochorení u obyvateľov (v rodine, kolektíve, u spoluobyvateľov) a veterinárnemu zariadeniu u zvierat,
- užiť pri prudkom náraste teploty dávku 500 mg antibiotika a zaznamenať čas užitia pre informáciu prichádzajúcich orgánov hygieny a epidemiológie,
- pripraviť si motorové vozidlo na samoevakuáciu (pohonné hmoty, autolekárnica, náhradné diely, prenosné svietidlo, deka, automapa s vyznačenou trasou vrátane prípadných obchádzok a pod.),
- nabaliť si urýchlene úkrytovú batožinu (s hmotnosťou 10-15 kg) a evakuačnú batožinu (do 25 kg pre deti, do 50 kg pre dospelých).

UPOZORNENIE - VŽDY PLATÍ !!!

Biologické prostriedky a toxické chemické látky sa vo forme oblaku šíria vždy v smere prízemného vetra.

Teroristické napadnutie vyvolá časovú tieseň, na pomoc sa nedostavia včas špecialisti zásahových jednotiek integrovaného záchranného systému. Preto sa musíte spoľahnúť sami na seba, kolegov, rodinných príslušníkov a susedov.

Neobdržite včas prostriedky individuálnej ochrany (PIO) z výdajného strediska v obci, ani od zamestnávateľa. Musíte si vyhotoviť improvizované PIO.

Pred účinkami toxických chemických látok si chráňte kožu, môžu prenikať do vnútra organizmu, a tiež chráňte oči, ktoré sú najrizikovejšou vstupnou bránou. Ochrannú masku a jej náhrady nemôžete použiť na trvalý pobyt v priestoroch ohrozenia, iba na únik z nich do bezpečnej vzdialenosti s nižším rizikom.

5

5. Informácie o vlastnostiach a ničivých účinkoch bakteriologických (biologických) zbraní a chemických zbraní a možných následkoch bioterorizmu a chemického terorizmu

Podrobnejšie informácie k uvedenej problematike získate na viacerých informačných miestach:

 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, Informačné centrum pre bakteriologické (biologické) a toxínové zbrane, stála informačná linka pre verejnosť - č. tel.: 048/41 42 230, 43 35 373, stála webová stránka pre verejnosť: <http://www.szubb.sk>,

 Úrad civilnej ochrany Ministerstva vnútra SR, stála informačná linka - č. tel.: 02/534 135 55, stála webová stránka: <http://www.uco.sk>,

DVANÁSTKA PRE ÚSPEŠNÉ PREŽITIE KRÍZOVEJ SITUÁCIE

- absolvuj vopred kurz poskytovania prvej predlekárskej pomoci,
- spoznávaj riziko ohrozenia účinkami nebezpečných látok v okolí bydliska a pracoviska,
- prakticky si preskúšavaj v rodine a na pracovisku postupy na ochranu pred následkami použitia nebezpečných látok,
- priprav si a obnovuj zásobu materiálov do úkrytovej a evakuačnej batožiny, na prípravu ukrytia a na účely improvizovanej individuálnej ochrany,
- zachovaj pokoj, neúpodliehaj panike, zabraňuj jej šíreniu,
- rozhodni sa pre správny postup ochrany a činnosti,
- neohrozuj sám seba a iných,
- pomáhaj iným, najmä slabším,
- bezdôvodne netelefonuj,
- nerozširuj poplašné správy,
- sleduj vysielaťie verejno-právnej televízie a rozhlasu, regionálnych televízií a rozhlasov, obecného rozhlasu
- presne plň a dodržiavaj obdržané pokyny.